

Protokół nr 29
ze wspólnego posiedzenia wyjazdowego Komisji Edukacji, Nauki i Kultury i Komisji Rolnictwa
i Terenów Wiejskich Sejmiku Województwa Śląskiego do Cięciny, Istebnej i Koniakowa
w dniu 5 października 2021 roku

Celem wyjazdowego posiedzenia obu Komisji była wizytacja obiektów związanych z realizacją Wojewódzkiego Programu Aktywizacji Gospodarczej, Zachowania Dziedzictwa Kulturowego Beskidów i Jury Krakowsko - Częstochowskiej – Owca Plus do roku 2027 oraz Gospodarstwa Edukacyjne w Województwie Śląskim. W tym celu komisja odwiedziła następujące gospodarstwa edukacyjne ;

Gospodarstwo naturalne Sopki Stopki w Cięcynie .

Inspiracją do stworzenia Sopek Stopki było pragnienie zbudowania miejsca wprost z dziecięcych wspomnień. Przez Sopki Stopki promuje się świadome życie w zgodzie z naturą i racjonalnym korzystaniem z jej zasobów. Gospodarze aktywnie tworzą krajobraz wokół siebie, prowadząc gospodarstwo naturalne a także budując dawną góralską osadę poprzez zachowanie unikatowej tradycji występującej tylko na danym obszarze. Budując markę Sopki Stopki gospodarze współpracują z innymi przedsiębiorstwami w okolicy, wierząc, że lokalna współpraca może przynieść ogromne korzyści dla całego obszaru Żywiecczyny. Dbalność o szczegóły oraz wysoka jakość produktów i usług to coś czym chcą się wyróżniać. Swoje działania prowadzą zgodnie z rytmem przyrody, jednocześnie starając się w jak najmniejszym stopniu w nią ingerować. Gospodarze korzystają z dziedzictwa kulturowego Żywiecczyny, chcą adaptować dawne tradycje do współczesnych czasów, aby móc trafić do szerszego grona odbiorców. Nie tylko biznes jest celem, ale również pokazywanie, edukowanie, uświadamianie i wzbudzanie zainteresowania przyrodą oraz kulturą obszaru Beskidu Żywieckiego. Nie zamykają się na nowe pomysły i mniej konwencjonalne rozwiązania w swoich działaniach. Wszystko to przez chęć rozwoju i pragnienie zarażania innych do swoich pasji.

Kolejnym miejscem pobytu komisji było **Centrum Koronki Koniakowskiej w Koniakowie.**

Założycielką fundacji Koronki Koniakowskie oraz Centrum Koronki Koniakowskiej jest Pani Lucyna Ligocka- Kohut, z wykształcenia magister etnologii i antropologii z zamiłowania menadżerka i propagatorka kultury ludowej. Centrum Koronki Koniakowskiej jest miejscem, w którym kultywuje się i propaguje ponad stuletnią koronczarską tradycję z Koniakowa. Koronczarska tradycja z Koniakowa sięga początków XX wieku. Wyjątkowość Koronek Koniakowskich polega na niestosowaniu wzorników. Dzięki temu, każdy projekt jest unikatowy i wyróżnia się niepowtarzalnym urokiem, a jego forma oraz mnogość elementów zależy wyłącznie od wyobraźni koronkarki. Ten sposób szydełkowania nie jest stosowany w żadnym innym miejscu na świecie. Tradycja jest przekazywana z pokolenia na pokolenie. Obecnie w Koniakowie, mieszka ok 700 koronczarek, które do dziś wyheklowały swoje dzieła dla takich osobistości jak papież Jan Paweł II, królowa angielska Elżbieta II, czy japońska projektantka Rei Kawakubo (Comme de Gargons). W muzeum można oglądać wystawę, która w bardzo ciekawy i nowoczesny sposób opowiada historię ponad stuletniej szydełkowej tradycji pielęgnowanej do dziś w Koniakowie. Ekspozycja bogata w stare zabytkowe eksponaty wzbogacona nowymi pracami i starymi fotografiami pokazuje w bardzo interesujący sposób ciągle żywą tradycję, która w roku 2017 została wpisana na Krajową Listę Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego. Muzeum 14 kwietnia 2020 roku uzyskało status Muzeum Prywatnego i zostało wpisane do Wykazu Muzeów prowadzonego przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Następnie Komisja odwiedziła **Centrum Produktu Regionalnego w Koniakowie**.

Centrum Pasterskie w Koniakowie to rodzinne gospodarstwo, w skład którego wchodzi: Bacówka, Sklep Góralski oraz Zagroda Edukacyjna. Centrum Pasterskie jest położone na przysiółku Szańce, skąd rozpościerają się malownicze widoki na beskidzkie szczyty: Ochodzitą, Tyniok i Baranią Górę oraz na polsko-czesko-słowackie pogranicze. W bezpośrednim sąsiedztwie znajduje się Muzeum Koronki – Izba Pamięci Marii Gwarek, galeria twórców ludowych – Chata na Szańcach oraz Fundacja Koronki Koniakowskiej. Gospodarze prowadzą tradycyjny kulturowy wypas ok. 1000 owiec na halach Beskidu Śląskiego i Żywieckiego. Obok bacówki, w rodzinnym gospodarstwie – można przyjrzeć się z bliska przykładowym karpackim zwierzętom pasterskim takim jak owieczki i kozy. Zagroda jest udostępniona bezpłatnie do samodzielnego indywidualnego zwiedzania, ale również przy okazji można zobaczyć wystawę drewnianych sprzętów pasterskich na I piętrze Centrum Pasterskiego. W Zagrodzie Edukacyjnej realizowane są odpłatne zajęcia dla grup zorganizowanych, prelekcje z degustacją serów, pokazy wyrobu bundzu oraz warsztaty edukacyjne związane z rękodziełem ludowym i przeróbką wełny. Warto odwiedzić też wystawę pasterską gdzie prezentowane są czerpaki, puciery, ferule, kotły, formy drewniane na sery i wiele innych naczyń oraz sprzętów pasterskich wszystko w codziennym zastosowaniu na dawnych i współczesnych bacówkach. Zobaczyć można też karpacką pasterską wystawę fotograficzną i dowiedzieć się, jak toczy się życie na hali, a także jakie obrzędy oraz tradycje są nadal kultywowane na terenie Beskidów. Ścieżka edukacyjna prezentuje przeróbkę runa owczego oraz wełny starodawnymi i nowoczesnymi metodami – *krympłowani, przyndzyni, zwijani oraz strykowani*.... Prezentowana jest wełna we wszystkich fazach przeróbki – runo owcze, czesanka, przędza; narzędzia starodawne i nowoczesne do obróbki wełny – gręple, kołowrotki, wrzeciona, motowidła, zwijaki, ramy i krosna tkackie. W obiekcie są również wystawione tablice informacyjne, pasterska wystawa fotograficzna oraz albumy, które pozwalają na szersze poznanie omawianych tematów. Centrum Pasterskie realizuje ofertę edukacyjną w ramach Ogólnopolskiej Sieci Zagród Edukacyjnych. Zajęcia mają charakter interaktywnej ścieżki edukacyjnej – w skład Centrum Pasterskiego wchodzi: tradycyjny drewniany szałas – bacówka, gdzie wyrabiamy sery, gazdówka z żywymi zwierzętami oraz wystawa pasterska z ekspozycją obróbki wełny. Zajęcia są prowadzone przez gospodarzy w zadaszonej sali wystawienniczej.

Na zakończenie posiedzenia komisja odwiedziła bacówkę na Stecówce poznając najmłodszego licencjonowanego bace.

Na tym posiedzenie Komisji zakończono.

Protokół sporządziła

Przewodniczący Komisji Edukacji Nauki i Kultury

Beata Zaczyńska

Piotr Czarnynoga